

Anbefalinger til integrationsprogrammet – udformet på baggrund af Frivilligheds- og Integrationsdøgnet, i samarbejde mellem Rådet for Etniske Minoriteter og Frivilligrådet (21. januar 2016).

Anbefalinger til integrationsprogrammet - Frivilligrådet og Rådet for Etniske Minoriteter

Tidlig indsats er essentiel og kan ske gennem inddragelse af civilsamfundet

Rådet for Etniske Minoriteter og Frivilligrådet opfordrer til at det kommende integrationsprogram forholder sig til de udfordringer og anbefalinger som fremkom på Frivilligheds- og integrationsdøgnet den 10. - 11. december.

Især tre anbefalinger bør gives særlig opmærksomhed:

1. Det er afgørende for god integration, at indsatsen lokalt iværksættes hurtigt og koordineret. Det bør således være målet at flygtninge, der opnår opholdstilladelse, oplever en modtagelse, der sikrer hurtig indslusning i lokalsamfundet, herunder via de fællesskaber der eksisterer i det lokale civilsamfund.

2. Indsatsen bør planlægges og tilrettelægges i dialog mellem kommune og det lokale civilsamfund. Der er stor parathed og interesse i civilsamfundet, blandt borgere, i det lokale foreningsliv og erhvervslivet, for at tage medansvar for en vellykket modtagelse og integration.

3. Frivilligrådet og Rådet for Etniske Minoriteter ser det som en svaghed i integrationsprogrammet, at det ikke omfatter indsatsen for børn og unge. Børn og unge er en vigtig kilde for hele familien i forhold læring af sprog og en nøgle til at opbygge relationer til lokalsamfundet og fx andre forældre.

Ad 1: En undersøgelse gennemført i 2013 af Skanderborg Kommune dokumenterer, at de nyankomnes parathed og evne til at få gavn af et integrationsforløb aftager direkte proportionalt med den tid, der hengår, inden en sammenhængende indsats iværksættes. De nyankomne flygtninge blev således udspurgt om, hvem der har ansvaret for deres succes i Danmark: Blandt de flygtninge, der kun havde været i kommunen i en uge, svarede 78 %, at de selv havde ansvar for deres succes. Efter tre måneder blev de spurgt igen, og nu var det kun 7 %, der svarede, at de selv havde ansvaret og efter seks måneder var der ingen af de adspurgte, der mente, at de selv havde ansvaret for deres succes i Danmark. 60 % af de adspurgte udtrykte efter tre måneder, at de følte, at kommunen havde taget ansvaret fra dem.

Efterfølgende besluttede kommunen i højere grad at inddrage de nyankomne i beslutningerne, samt at intensivere indsatsen i starten af perioden, således at motivation og selvtillid bibeholdes.

Undersøgelsen viser hvor vigtig en hurtig og inddragende indsats er.

Ad 2: KL foretog i december 2015 en undersøgelse af kommunernes integrationsindsats. Af undersøgelsen fremgår det, at 8 ud af 10 kommuner samarbejder i høj grad med civilsamfundet om opgaver på integrationsområdet og at 8 ud af 10 kommuner vurderer, at de samarbejder mere med civilsamfundet om integrationsindsatsen, end de gjorde for et år siden.

Samarbejde mellem kommuner og civilsamfund er således i vækst, men civilsamfundet kunne spille en endnu større rolle, end de gør nu. Erfaringerne fra Frivilligheds og integrationsdøgnet samt diverse projekter som for eksempel "Venner Viser Vej" under Røde Kors og "Civilsamfundet bygger bro" (ledet af Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp) peger på dette. Civilsamfundet, herunder de frivillige foreninger, har særlige styrker og muligheder for at byde ind ift. at gå utraditionelle veje, møde flygtninge i ligeværdige relationer og skabe rammerne for, at de får mulighed for at være en del af et fællesskab. Samtidig tilbyder foreningerne et rum og mulighed for at flygtninge kan bidrage med deres egne ressourcer og ikke kun oplever, at være nogen, der behøver hjælp.

Frivillige med anden etnisk baggrund har særlige kompetencer fx inden for sprog og viden om kulturelle forskelle, der i høj grad kan bidrage til en vellykket integration. Samtidig giver det at blive set som en ressource med nyttige kompetencer et personligt løft og empowerment til den enkelte frivillige.

Ad 3: Flere af de stramninger der er blevet foretaget på asyl- og integrationsområdet rammer indirekte børnene. Særligt vil børnefamilier blive presset økonomiske pga. den lave integrationsydelse, som har stor betydning for, hvilke muligheder familierne vil kunne tilbyde deres børn.

I rapporten "Starthjælpens betydning for flygtninges levevilkår og beskæftigelse" fra Rockwool Fonden (2012) fremgår det, at starthjælpen, der er sammenlignelig med den nye integrationsydelse, skabte nogle stærkt begrænsede levevilkår for flygtningene. Uanset familietype var flygtninge på starthjælp, fattige i relativ forstand, da deres nettoindkomst lå under, hvad OECD definerer som fattigdom.

De ringe økonomiske vilkår kan indebære, at børnefamilier må bo i belastede boligområder med sociale problemer. Børnene vil ofte ikke kunne deltage i de samme fællesskaber, sociale aktiviteter, sammenkomster og forenings- og fritidsliv som deres jævnaldrende, og de bliver herved ekskluderet, hvilket ikke bidrager til en god integration.

Frivilligrådet og Rådet for Etniske Minoriteter mener, at det er afgørende at børn og unge tænkes ind i integrationsprogrammet i den forstand, at der i integrationsprogrammet afsættes ressourcer til særligt tilrettelagte forløb for børnenes trivsel, både ved 1) at styrke forældreansvaret, 2) at give tilskud til fritidsaktiviteter og i forhold til gruppe af unge uledsagede flygtninge, ved 3) at åbne op for nogle

muligheder og skabe rammer for, at særligt denne målgruppe får gode forudsætninger for at blive integrerede.

Tværgående forældresamarbejde

Det er i stigende grad blevet udbredt, at forældre til børn i folkeskolen prioriterer at lære hinanden at kende via en række sociale aktiviteter, typisk arrangeret af forældreråd eller kontaktførelser. Frivilligrådet og Rådet for Etniske Minoriteter så gerne, at også forældre til børn i modtageklasser og sprogskoler blev inddraget i de sociale forældreaktiviteter for derigennem at skabe relationer til andre forældre i lokalområdet og ligeledes for indirekte sikre børnenes trivsel i og udenfor skolen. De to råd opfordrer derfor Integrationsministeren til at gå i dialog med undervisningsministeren om bedre veje til at understøtte forældresamarbejde, der kan fremme integration af forældre såvel som børnene.

Fritidspas

Muligheden for at deltage i fritidslivet på lige fod med andre er en væsentlig forudsætning for integration. Foreninger spiller en vigtig rolle i at skabe lokale fællesskaber og sammenhængskraft, og kan også være en platform for læring om samfundet, fx demokratiske deltagelsesformer og sprogtræning. Det er i de uformelle sammenhænge og fællesskaber, som bl.a. findes i frivilligverdenen, at vi former venskaber og relationer, som gør, at vi føler, at vi hører til, og som fører til integration.

Desværre er manglende økonomiske ressourcer blandt flygtninge en barriere i forhold til at kunne betale kontingent og dermed deltage i fritids- og foreningslivet.

Frivilligrådet og Rådet for Etniske Minoriteter anbefaler derfor, at ordningen om fritidspas, hvor der er mulighed for at få dækket udgifter til kontingent i foreninger, genindføres. Ordningen bør gælde for alle; børn og unge, uledsagede børn, såvel som voksne.

Efterskolerne

Gruppen af unge uledsagede flygtninge er en særligt udsat gruppe blandt flygtningene. Det er vigtigt, at de unge uledsagede flygtninge hurtigt føler tryk, genoptager deres skolegang i et alderssvarende miljø samt får mulighed for at danne nye netværk i Danmark. For at imødekomme dette behov anbefaler Rådet for Etniske Minoriteter og Frivilligrådet, at der bliver sat ekstra stort fokus på de unge uledsagede flygtninge.

Efterskolernes målgruppe er de 14-18 årige, hvilket er tilsvarende den aldersgruppe en stor del af de uledsagede unge befinder sig i. Efterskolerne udgør et trygt ungdomsmiljø 24/7 med tilgængelige voksne, undervisning og pædagogisk tilrettelagt samvær. En undersøgelse, foretaget af Epinion i 2014 af

Efterskoleforeningens stipendieordning til økonomisk trængte flygtninge- og indvandrere, konkluderer at unge flygtninge får styrket såvel deres sproglige, faglige, personlige og sociale kompetencer på efterskolerne. Efterskolerne kan således være med til at forberede og ruste unge flygtninge i overgangen til ungdomsuddannelserne.

Efterskoleforeningen og efterskolerne har forskellige muligheder for at give tilskud til unge flygtninges egenbetaling, 52 efterskoler har reserverede pladser til målgruppen og 64 efterskoler tilbyder undervisning i dansk som andetsprog. Endelig arbejder en række efterskoler på forskellig vis specifikt med at enkeltintegrere unge flygtninge- og indvandrere i et alment skole- og ungdomsmiljø.

Vi anbefaler, at integrationsministeren og undervisningsministeren går i dialog med Efterskoleforeningen om de uledsagede unges muligheder for at vælge efterskoleophold som en del af integrationsprogrammet.

Der er behov for at afdække muligheder og forhindringer i lovgivningen, praksis heromkring i kommunerne samt efterskolernes relative parathed til at modtage denne særligt udsatte gruppe af uledsagede unge flygtninge i større omfang end de gør i dag. Fx er der behov for at imødegå den konkrete forhindring i Efterskolelovgivningen i forhold til at undervise unge flygtninge med tidsbegrænset opholdstilladelse i dansk som andetsprog.

Styrke koordinering lokalt

En af de ting mange af deltagerne ved Frivilligheds- og integrationsdøgnet pegede på som en udfordring for integrationen, var behovet for at styrke koordineringen lokalt mellem foreninger, visitationssystem og kommunale aktører i overgangen fra asylcenter til opholdskommune. Etablering af et større og bedre koordineret overlab mellem asylcentre og kommunen samt civilsamfundet, i forbindelse med en flygtninges udflytning fra centret vil kunne skabe bedre forudsætninger for integrationen i kommunen. En koordineret indsats ville desuden i højere grad give mulighed for at inddrage civilsamfundet, fx ved at styrke samarbejdet mellem den kommunale frivillighedskoordinator og den enhed i kommunen, der står for modtagelse af flygtninge. Det vil også være relevant at udbrede erfaringer fra Røde Kors' før nævnte projekt "Venner Viser Vej" og Røde Kors' og Dansk Flygtningehjælps projekt "*Lokalsamfundet bygger bro*", der netop handler om at skabe samarbejde mellem kommune og civilsamfund i forhold til modtagelsen af flygtninge.

Frivilligrådet og Rådet for Etniske Minoriteter anbefaler derfor, at der i højere grad tænkes i en koordineret indsats med inddragelse af civilsamfundet i overgangen fra asylcenter til kommune.

Vidensdeling og konsulentbistand

På Frivilligheds- og integrationsdøgnet efterlyste organisationerne bedre platforme for vidensdeling om best-practice om inddragelse og samarbejde mellem foreninger og flygtninge, samt mulighed for at få konsulentbistand i forhold til at ruste foreningerne til integrationsopgaven. Fx blev viden om traumatiserede flygtninge efterlyst blandt organisationerne. Derfor anbefaler Frivilligrådet og Rådet for Etniske Minoriteter, at der oprettes en pulje, hvorigennem foreningerne kan søge om økonomisk støtte til vidensdeling og konsulentbistand.

Samarbejde mellem sprogskoler og foreningsliv

På Frivilligheds- og integrationsdøgnet blev der peget på, at sprogskolerne er præget af for dårlig og for lidt undervisning. Det blev påpeget at sprogskoleeleverne kunne have glæde af, at undervisningen også foregik uden for klasselokalet i den virkelighed, flygtningene befinder sig, samt at der var større fokus på at lære hverdagssprog. Her kunne de frivillige foreninger spille en væsentlig rolle ved i højere grad at samarbejde med sprogskolerne om få besøg af sprogskoler og indgå i undervisningen i samarbejde med lærerne. Dette ville samtidig have den fordel, at flygtningene fik øget kendskab til det danske foreningsliv og de muligheder, der ligger heri.

Lempelse af rimelighedsbetragtningen

Deltagelse i frivilligt arbejde og muligheden for at komme i praktik i en virksomhed kan være en trædesten på vej til beskæftigelse. Begge muligheder for at arbejde og beskæftige sig med et område man er interesseret i kan give netværk, kompetencer, viden om kultur og uskrevne regler og mulighed for sprogræning.

Frivilligrådet og Rådet for Etniske Minoriteter anbefaler derfor, at integrationsministeren går i dialog med beskæftigelsesministeren om at lempe rimelighedsbetragtningen, så det gøres mere enkelt og fleksibelt for såvel virksomheder som foreninger at tage imod flygtninge.